

AUDIT NÅR AI ER INVOLVERET

Af **Kasper Mühlbach**, Chefkonsulent, Dansk Standard

AI ført godt an af OpenAI og ChatGPT buldrer frem, forfines og tilpasses for at gøre vores liv nemmere og lette vores arbejdsbyrder. Der er mange fordele ved det og der er også mange risici forbundet med det, særligt når det anvendes med skade for øje.

Vi ser udbredelsen, udviklingen og udviklingshøjde såvel som -hastighed er kraftigt stigende lige fra selvkørende biler, robotstøvsugere, generative AI-tools som ChatGPT og deraf følgende produkter som Perplexity, højtalere, lamper og gardiner i vores private hjem reagerer på vores stemmer og kommandoer. Myndighederne tager det i brug for at bekæmpe bandekriminalitet ved anvendelse af ansigtsgenkendelse og i visse lande er det en integreret del af politiets overvågning, hvor f.eks. bil, nummerplade, ansigtsgenkendelse og deraf udledt mobilabonnement gør det muligt at kommunikere direkte med føreren af bilen ved f.eks. at blokere telefonen med teksten ”Kør bil, når du kører bil” eller ringe til vedkommende ved usikker kørsel. Ligeledes vil AI kunne analysere f.eks. røntgenbilleder, scanninger og kontrakter langt hurtigere end vi mennesker vil kunne gøre det.

AI integreres også i højere og højere grad i vores devices og Apple gjorde et stort nummer ud af deres bud på netop dette

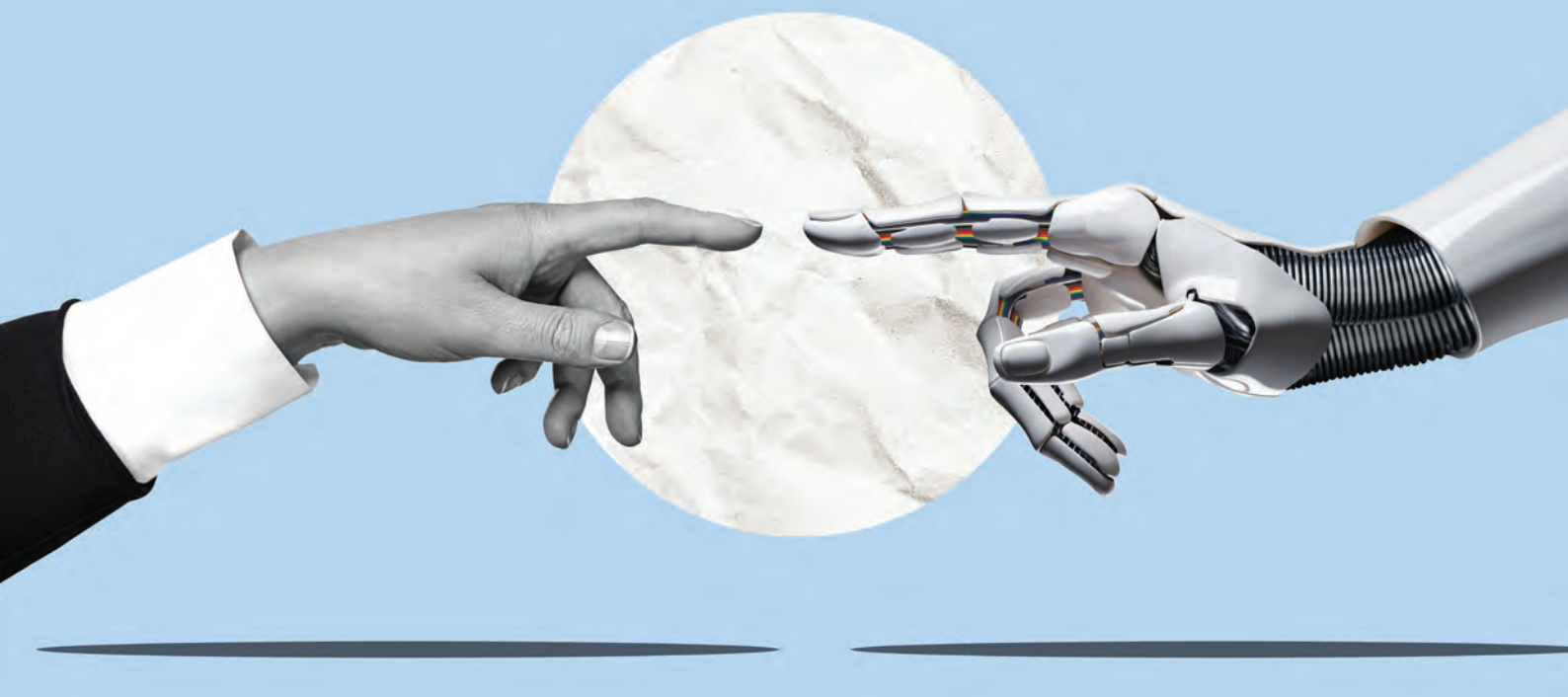
ved deres event i september 2024 og havde i vanlig Apple-stil omskrevet AI til Apple Intelligence. Det er sofistikeret. AI-modellerne lærer. De bliver stærkere, bedre, giver mere kvalificerede svar på vores spørgsmål og bedre til at komme med oplæg, forfatte tekst, musik, film, billeder osv. Alt tyder på at vi 2027 får en virkelig stærk version af ”ChatGPT” som også vil kunne lave artikelbaseret grundforskning. AI revolutionerer altså i disse år virksomhedernes forretningsmodeller, men indtil nu er der altså stadig behov for, at vi mennesker kvalitetssikrer svarene fra vores AI-værktøjer.

”Kan han nu også være sikker på det?”, sidder du måske og tænker. Bestemt! Da jeg for et stykke tid siden f.eks. spurgte ChatGPT hvad danskerne foretrak til biksemad og den svarede ”remoulade” og jeg derefter udfordrede den og den svarede, at danskerne aldrig kunne finde på at spise spejlæg og rødbeder til biksemad, så vidste jeg, at vi stadig har vores berettigelse.

AI EFFEKTIVISERER INTERN AUDIT

Jeg føler mig overbevist om, at AI inden længe kan anvendes til at vurdere den tekniske kvalitet af findings fra audit, auditrapporter og om der er sammenhæng mellem formål, omfang, kriterie, de fundne findings og konklusionen på audit og det vil kunne effektivisere audit i den form vi kender det i dag.

For et par år siden var jeg blevet bedt om (og det gjorde jeg meget gerne) at holde et 4-dages auditorkursus hos en mellemstor virksomhed. Ressourcerne var knappe og ikke alle linjeledere var lige begejstrede for at låne deres kompetente medarbejdere ud til QEHS-afdelingens auditteam – heller ikke, selvom de sagtens kunne forstå rationalerne, gevinsterne og mulighederne for den enkelte medarbejder og et af spørgsmålene var, hvordan kunne man (vi) optimere den interne auditproces, så auditorerne fik mere tid til reel forberedelse og dermed øge kvaliteten af audit eller optimere på forberedelse og rapportskrivning. Et interessant spørgsmål.

Kurset har jeg kørt mange gange. Jeg kender læringsmålene, pointerne og udfordringerne som min egen bukse-lomme og jeg ved, hvad jeg skal sige, hvornår for at holde dampen og humøret oppe hos kursisterne. Kursisterne var ikke newbies i audit og vi havde et fortrinlig ping pong og endte dag 1 præcis hvor den skulle. Dag 2 startede også som den skulle og det med den første længe-revarende øvelse, hvor kursisterne ift. virksomhedens auditprogram og deraf følgende audits og fokusområder, skulle lave en tjekliste med 10 -12 spørgsmål efter devisen Krav – Spørgsmål – Forventet Bevis.

De fastlagte audits var af mere kompleks karakter og erfaringen viser at efter 2 timer har kursisterne et første udkast. Det præsenterede de for hinanden og så fik de yderligere 1 time til at gøre den spitztenklasse for derefter at få feedback fra de andre kursister. Når nu de ikke var helt grønne i audit, og var fuldt fokuserede på at lave de bedste tjeklister, som kunne danne grundlag for fremtidige

audits og blive del med de andre audit-teams også udenfor Danmark, hvad brugte jeg så min tid på? Det er et lige så relevant spørgsmål, som ”hvordan effektiviserer man intern audit?”.

Jeg tog en audit ud af auditprogrammet. Anonymiserede det, og sikrede mig at formål, omfang og kriterie (FOK!) stod helt klart og bad ChatGPT om at formulere 10 spørgsmål baseret på ISO 9001 med ét relevant kralelement for hvert spørgsmål. Det tog ca. 90 sekunder så havde jeg en ganske anvendelig tjekliste på skærmen. Men – hvad var nu det?! I spørgsmål nummer 8 havde min nye ven fejl i det foreslåede krav. Jeg spurgte derfor om ikke (i det her tilfælde) om 7.3 ikke var et bedre kralelement end det foreslåede 7.2 og efter et par sekunders betænkningstid (og det er jo ikke noget AI-modeller kan. De kan kun benytte modeller og algoritmer, men man kommer hurtigt til at tillægge dem menneskelige egenskaber), beklagede den og medgav at mit forslag var bedre ift. kontekst og spørgsmål. Men en hitrate på

90% efter ca. 2 minutters arbejde er vel også OK.

Det skulle nu blive spændende at se, om den også kunne komme med forslag til objektive beviser, nu hvor den havde påstået at vi, danskere foretrækker remoulade til biksemad.

Efter ganske kort tid havde den foreslået 1-2 beviser for hvert kralelement og de var alle ganske gode, forståelige eksempler. Et auditteam kunne altså, på måske 10 minutter have fået et virkelig godt afsæt for at færdiggøre tjeklisten og dermed bruge den resterende tid på at forberede interview, gennemlæse dokumentation og perfektionere spørgerammen.

Kursisterne vidste ikke helt om jeg gjorde grin med dem, da jeg sagde at jeg havde lavet det samme på 10 minutter som de havde brugt en formiddag på, men heldigvis kunne jeg genskabe hele seancen og alle fik et indblik i det. Det samme lod sig gøre, da jeg skrev et

Audit Practices Group (under ISO) udgiver med stor sandsynlighed en vejledning for særligt kvalitetsauditører [9001] så de [vi] er bedre klædt på til at auditere under mere og mere komplekse scopes.

Hold derfor øje med DS' nyhedsbrev eller ISO 9001 Auditing Practices Group

» par findings herunder en major afvigelse, 2 minor afvigelser og 2 forbedringsmuligheder og bad ChatGPT om at tjekke om det var det rette krav ift. findings ordlyd. Det kunne den nogenlunde, men ikke med samme præcision. Da jeg derefter bad den om at kategorisere de forskellige findings efter kritikalitet dvs. major, minor of OFI kom den til kort og kom i stedet med vejledning i hvordan jeg kunne graduere typer af findings.

Ikke meget bevendt, men beroligende at se at min ven Chat havde en begrænsning, da jeg kortvarigt var begyndt at overveje fremtidige karrieremuligheder.

I 2023 udgav ISO den første ledelsessystemstandard fokuseret på AI; ISO/IEC 42001 – Informationsteknologi – Kunstig Intelligens, som:

- 1) Sætter rammer for styring af risici og muligheder
- 2) Sætter rammer for ansvarlig brug af AI
- 3) Sikrer sporbarhed, gennemsigtighed og sikkerhed ved anvendelsen af AI
- 4) Adresserer effektivisering og reduktion af omkostninger

Standarden indeholder bl.a. Anneks A, som sætter krav til kontroller og et meget omfattende og forklarende Anneks B, som giver anvisninger på implementering af kontroller. Dette efterfølges af Anneks C som bl.a. adresserer kilder til risici.

Skal man anvende ChatGPT til denne øvelse men i højere grad anvende interne dokumenter, som politikker, procedurer, guidelines etc. Skal det foregå i et lukket og kontrolleret miljø og man skal således ikke uploade sin virksomheds dokumenter til ChatGPT uden videre, blot for at spare et par timer.

Ovenstående er et eksempel på, hvordan AI anvendes som værktøj og hvordan et auditteam anvender de svar/forslag/beslutninger, som ChatGPT kommer med. For at kunne det, skal det AI-system være underlagt formaliserede krav, som beskytter mig som bruger og sikrer at jeg kan stole på værktøjet. Der er altså nogle, som skulle have auditeret ChatGPT inden jeg brugte det og hvilken kompetence skulle de have haft?

Læser du resultatet af mit forsøg, vil du se at, ChatGPT stadig har sine begrænsninger. I den foreslåede tjekliste, f.eks. er sidste spørgsmål ikke relevant i en 9001-kontekst, spørgsmålet fokuserer på arbejdsmiljø, ligesom spørgsmål relateret til krav 7.1.4 burde relateres til 7.1.3. Spørgsmålet, som adresserer 9.2 er kun relevant, hvis det er udpeget som et resultat af en risikobaseret tilgang til audit, så tjeklister m.m. skal stadig kvalitetssikres af kompetente medarbejdere.

AUDIT NÅR AI ER INVOLVERET

For at kunne auditere processer, hvor AI udgør en del af den leverede løsning, service eller produkt bliver man som auditteam nødt til at erhverve sig nødvendige kompetencer, dvs. at vi som auditører f.eks. skal forstå, hvilke regler, data og

input der indgår i processeringen og hvordan dette input behandles ved anvendelse af modeller og algoritmer for til sidst at give et output.

Dvs. som auditor skal man derfor bl.a. have kompetencer indenfor:

1. AI og data-teknologi

AI-algoritmer: Auditorer skal være bekendte med neurale netværk, maskinlæringsmodeller og andre modeller til at evaluere hvordan AI-modeller træffer beslutninger på et givet input.

Dataanalyse: Auditorer skal forstå dataakilderne, datakildernes kvalitet, så det sikres at AI-systemet trænes og lærer ved anvendelse af troværdige objektive data.
Livscyklus: Auditorer skal have kendskab til udvikling, implementering og løbende læring/forbedring for at kunne vurdere opdateringer til AI-systemet og AI-systemets præstation.

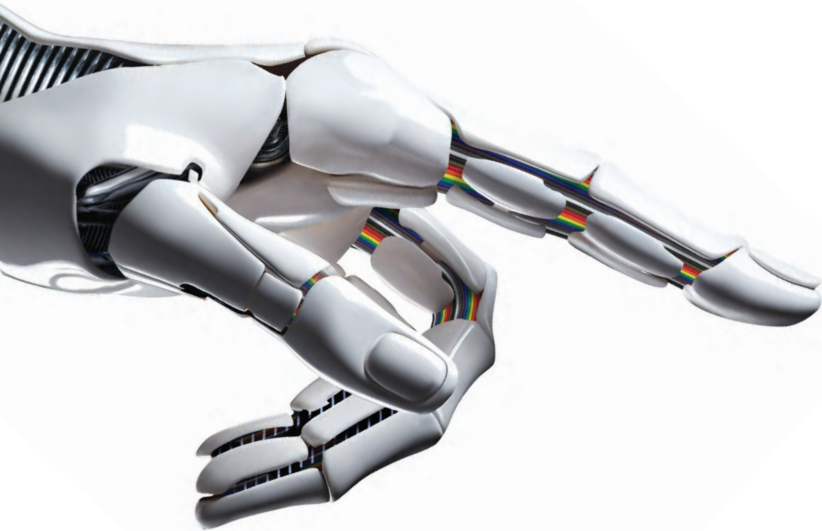
2. Etik

Etik: Auditorer skal have kendskab til og viden om etiske vejledninger og tilhørende lovgivning for at kunne vurdere f.eks. fairness, gennemsigtighed og hvordan bias undgås under beslutningstagning. Det kan f.eks. være GDPR og ISO/IEC 42001.

3. Risikoleddelse

Risikovurdering: Auditorer skal kunne identificere og vurdere AI-relaterede risici, så som sikkerhedshuller, ukorrekte outputs og utilsigtet bias.

Sikkerhedsforanstaltninger: Auditorer skal være i stand til at vurdere effektiviteten

af de sikkerhedsforanstaltninger der skal sikre brugere og andre stakeholders mod skade.

4. Governance

Organisationsstrukturer: Auditorer skal forstå og kunne gennemskue, hvordan organisationen har opsat sine governance-processer/ledelsesmæssige processer inkl. Roller, ansvar, beføjelser samt rapporterings- og eskaleringsmekanismer.

5. Kritisk tænkning

Gennemsigthed: Auditorer skal kunne vurdere sikkerheden for at AI-genererede beslutninger/svar kan forstås og retfærdiggøres, samt vurdere forståeligheden af AI-systemet.

Set i lyset af at AI udvikles eksplosivt i disse år, er der med rette mange risici forbundet med sikkerhed, personfølsomme oplysninger, datakvalitet, bias m.m. og derfor kan f.eks. ISO/IEC 42001 være en god standard at stifte bekendtskab med og er en valid kilde i ledelsessystemsammenhæng. Desuden er den skrevet af rigtige mennesker i et godt gammeldaws ISO set-up. ●

På dfk.dk kan du finde resultatet af mit forsøg med ChatGPT. Scan QR-koden for at læse!

**KASPER
MÜHLBACH**

Chefkonsulent i Dansk Standard og varetager bl.a. udvalget for kvalitetsledelse S-1000/03 og udvalget for bæredygtig forretningsudvikling S-1000. Kasper har solid erfaring indenfor kvalitetsledelse og evner at perspektivere, provokere, udfordre og underholde inden for netop kvalitetsledelse, modenhedsvurderinger, audit m.m. Kasper er en af de få IRCA-certificerede ledende auditorer indenfor kvalitets- og miljøledelse og er med på EFQM Global Award Assessment Team, som hvert år vurderer nogle af de bedste virksomheder i verden. Desuden har Kasper gennemført et utal af f.eks. leverandøraudits, hvor værdikæden er blevet godt og grundigt belyst.

Kasper kan kontaktes på:
kahm@ds.dk / 3131 8261

Der findes ét redskab, der giver dig alle forudsætninger for 360° overblik:

IPW AUDIT

- ✓ Automatisk påmindelse
- ✓ Fleksibel tilpasning
- ✓ Effektiv afvigelsesstyring

T. 7025 0214 / info@ipw.dk / ipwsystems.dk

IPW
gør i dag bedre